

Segítség az iskolában az Ukrajnából menekülők számára

Szöveg: Oktatási Hivatal (dr. Bréda Zsófia, dr. Kovácsné Bodó Gabriella, Pongrácz László)

Tankötelezettség

A Kormány az Ukrajna területéről érkezett ukrán állampolgárokat, valamint az Ukrajnában jogszzerűen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokat Magyarországra történő belépésük megkönnyítése érdekében ideiglenes védelemre jogosultként ismeri el. A Magyarországon tartózkodó nem magyar állampolgár az óvodai nevelést, a kollégiumi ellátást, a pedagógiai szakszolgáltatásokat, továbbá – ha a magyar jog szerinti tanköteles kort eléri – az iskolai nevelést-oktatást a tankötelezettség fennállása, továbbá a tizennyolcadik életéve betöltése előtt megkezdett tanulmányok befejezéséig a magyar állampolgárokkal azonos feltételekkel veheti igénybe. Ezt a jogukat az elismerés iránti kérelem benyújtásától kezdődően gyakorolhatják.

A köznevelési és szakképző intézményekben a Kormány anyagi támogatást biztosít egyéni felkészítésre a tankötelezettség teljesítésébe bekapcsolódó tanulók számára. A felkészítés célja magyar nyelven nem beszélő gyermekek esetében elsődlegesen a magyar nyelv megtanulásának támogatása, magyarul beszélő gyermekek esetében pedig a felzárkóztatás, az életkornak és a meglévő tudásszintnek megfelelő iskolai évfolyam munkájába való, minél zökkenőmentesebb bekapcsolódás elősegítése. A fejlesztés ennek megfelelően a magyar nyelv tanulásán túl bármilyen adott tantárgy vagy tantárgyak ismeretanyagának áttekintésére, elsajátítására is fókuszálhat. A Kormány minderre havonta 130.000 Forint/tanuló kiegészítő támogatást biztosít 2022. június 15-ig.

Az Ukrajnából Magyarország területére a háborús helyzet miatt lépett és köznevelési nevelés-oktatásba bekapcsolódott gyermekek, tanulók száma 2022. május 26-ára vonatkozóan:

Ukrajnából Magyarországra lépő óvodások száma összesen	489
ebből magyar állampolgársággal rendelkező óvodások száma	147
Ukrajnából Magyarországra lépő iskolások száma összesen	1716
ebből magyar állampolgársággal rendelkező iskolások száma	692

Érettségi Magyarországon

Az ukrajnai háborús helyzet miatt Magyarország Kormánya a magyar érettségi vizsgarendszerben, rendkívüli eljárás keretében, a kormányhivatalok szervezésében lehetőséget biztosít a magyar érettségi vizsga letételére azok számára, akik Ukrajnában a 2021/2022-es tanévben középiskolájuk utolsó évfolyamán folytatták a tanulmányaikat, és ezt iskolai bizonyítvánnyal vagy más, az ukrajnai iskolájuk által – akár elektronikusan – kiállított és hitelesített dokumentummal igazolni tudják.

Voltak olyan vizsgázók, akik – tervezett magyarországi továbbtanulásuk érdekében – a vizsgaszabályzat általános szabályai szerint már februárban jelentkeztek egy-két vizsgatárgyból magyarországi érettségi vizsgára, és voltak, akiket a háborús helyzet és a rendkívüli szabályok sarkalltak a rendkívüli eljárásban való jelentkezésre. Az előbbieket korábbi jelentkezéseiket módosíthatták, kiegészíthették, az utóbbiak pedig új jelentkezést adhattak be. A jogszabály adta lehetőséggel összesen **ötvenöt vizsgázó** élt. Közülük huszonöt új jelentkező volt, a többiek a korábbi jelentkezéseiket módosították. Összesen negyven, Ukrajnában végzős középiskolás döntött úgy, hogy a kötelező vizsgatárgyakból és még legalább egy választott vizsgatárgyból jelentkezik a magyarországi érettségi vizsgákra, és így megkísérli sikeresen letenni az érettségi vizsgabizonyítványhoz szükséges legalább öt vizsgatárgy vizsgáját. A sikeres vizsgák mellett az érettségi bizonyítvány kiadásának további feltétele a középiskola befejezése, amelyről az igazolást az érintetteknek június 9-ig kell eljuttatniuk a vizsgáikat megszervező kormányhivatalba.

Tekintettel arra, hogy ezek az ukrajnai tanulók tanulmányaikat mindeddig nem a magyar köznevelési rendszerben folytatták, számukra nyitva állt annak lehetősége is, hogy magyar nyelv és irodalom helyett magyar mint idegen nyelvből érettségizzenek. Érdekeség, hogy a negyven vizsgázó közül mindössze húsz élt ezzel a lehetőséggel, a többiek a magyar végzős tanulókhoz hasonlóan kötelező vizsgatárgyként magyar nyelv és irodalomból vizsgáznak. A kötelezően választott idegen nyelvként az érintettek döntő többsége az angol nyelvet választotta, mindössze két fő döntött e helyett az orosz, egy pedig az ukrán nyelv mellett. A választható vizsgatárgyak között a biológia és az informatika volt a legnépszerűbb; tizenhat, illetve nyolc választással. Néhány jelentkezés volt még a kémia, a földrajz, a fizika,

az ukrán és az orosz nyelv vizsgatárgyakból, egy tanuló pedig a református hittant választotta.

A jelentkezések összetételéből érzékelhető, hogy az érintettek jó része a magyar felsőoktatásban kíván továbbtanulni. Ezt támasztja alá az a tény, hogy huszonkilenc jelentkező esetében a választott vizsgák közül legalább egy emelt szintű volt. A vizsgaidőszak június 24-ig tart. Az érettségi vizsgaeredmények legkésőbb akkorra válnak véglegessé.

Külföldi résztanulmányok beszámítása

Az Ukrajnából hazánkba menekült, tanköteles korú gyermekek hazai beiskolázása kapcsán vált különösen időszerűvé, hogy rövid áttekintést adjunk arról, miként történik a külföldi résztanulmányok beszámítása, illetve a külföldi végzettségek továbbtanulási céllal történő elismerése hazánkban. A köznevelés területén a külföldi résztanulmányok hazai tanulmányokba történő beszámítása, illetve a külföldön szerzett általános iskolai bizonyítvány továbbtanulási célú elismerése a külföldi bizonyítványok és oklevelek elismeréséről szóló 2001. évi C. törvény (Elismerési tv.) rendelkezései, illetve a nemzetközi elismerési egyezmények alapján történik, összhangban a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvénnyel.

Továbbtanulási célú elismerésről van szó, ha a tanuló külföldön szerzett általános iskolai bizonyítványát ismeri el a hatóság a hazai alapfokú iskolai végzettséget tanúsító bizonyítvánnyal egyenértékűként, és a tanulót ennek alapján a kilencedik évfolyamba sorolják. Minden más évfolyam esetén a külföldi résztanulmányok beszámításáról beszélünk. Mind a továbbtanulási célú elismerés, mind a külföldi résztanulmányok beszámítása azon oktatási intézmény hatáskörébe tartozik, amelyben a kérelmező tanulmányait folytatni szándékozik. A gyakorlatban ez úgy történik, hogy a tanév végén vagy a tanév kezdete előtt az intézményvezetőnél jelentkezik a tanuló családja, aki a bemutatott külföldi bizonyítványokat megvizsgálja, az elismerésről, illetve a beszámításról (az előírt esetleges különbözeti vizsgákról) az Elismerési tv. szerint határozatot hoz és a jelentkezőt a megfelelő osztályba sorolja.

A jelenlegi háborús helyzetben azonban a tanulók nem év végén, hanem év közben, a tanulmányaikat megszakítva érkeznek az iskolákba, és nem feltétlenül hozzák magukkal a korábbi bizonyítványaikat. Az intézményvezető ekkor a szülő meghallgatása és nyilatkozata után, a gyermek életkorát is figyelembe véve dönt arról, hogy miként számítja be a külföldi tanulmányokat. Az a körülmény tehát, hogy valaki nem tudja bemutatni az ukrainai bizonyítványait, illetve nincs nála az eredeti bizonyítvány vagy annak hiteles másolata, a jelen helyzetre tekintettel nem lehet akadálya a tanuló felvételének és osztályba sorolásának. Ha megvannak a tanuló korábbi bizonyítványai, az igazgatónak nem szükséges hiteles fordítást kérnie róluk, szakfordítást

vagy akár a szülő által készített fordítást is elfogadhat, sőt a jogszabály arra is lehetőséget ad, hogy egyáltalán ne kérjen fordítást. Ez nyilván akkor merülhet fel lehetőségként, ha valaki az iskola részéről – nyelvtudás birtokában – át tudja nézni az ukrán nyelvű bizonyítványokat, illetve nem kell fordítás értelemszerűen akkor sem, ha valamely magyar tannyelvű iskola az év végi bizonyítványt magyar nyelven is kiadta. A tanuló legfeljebb abba az évfolyamba sorolható, amelyen Ukrajnában is tanult.

A 2022 januárjában hatályba lépett új magyar–ukrán elismerési egyezmény az oktatás valamennyi szintjére kiterjed és rendelkezik a köznevelésben folytatott résztanulmányokra vonatkozóan is. Az ukrainai köznevelési rendszer – eltérően a hazaitól – 11 évfolyammal működik, az érettségi vizsgát így egy évvel korábban teszik le a tanulók, mint nálunk. Az alapfokú oktatás 9 évfolyamból áll, ez után külön bizonyítványt is kapnak a tanulók, majd erre épül a két évfolyamos középiskola. Kiemelnénk, hogy önmagában az a tény, hogy Ukrajnában 9 évfolyamos az alapfokú oktatás, nem jelenti azt, hogy az Ukrajnában 9. évfolyamot elvégzett tanulókat emiatt vissza kellene sorolni ismét a hazai kilencedikbe. A fenti egyezmény szerint ugyanis mindkét ország elismeri a másik ország államilag elismert oktatási intézményeiben folytatott tanulmányokat és biztosítja a tanulók számára a lehetőséget, hogy a soron következő osztályban/évfolyamon folytathassák tanulmányaikat, amennyiben megfelelnek a továbbtanulási követelményeknek, így az ukrainai 8. évfolyam elvégzéséről szóló bizonyítvány is elismerhető hazai általános iskolai bizonyítványként, ha a cél a továbbtanulás.

Speciális helyzet az, mikor a jelentkező tanuló nem tud magyarul, ebben az esetben a nyelvi felzárkóztatás az elsődleges cél annak érdekében, hogy a tanuló mielőbb bekapcsolódhasson az adott évfolyam munkájába. Az eddigi visszajelzéseink alapján az intézmények nagy felelősséggel, rugalmasan és a háború elől elmenekült gyermekek érdekét szem előtt tartva járnak el és döntenek a résztanulmányok beszámításáról és a továbbtanulási célú elismerésről.